

הפיקוח על הוראת התנ"ך בחינוך הממלכתי

הישגים מצופים בתנ"ך בחינוך היסודי

תשע"ו

תוכן עניינים

- 2..... מבוא - הוראת התנ"ך בחינוך היסודי ממלכתי
- 3..... מטרות העל בהוראת התנ"ך :
- 4 - 5..... עקרונות תוכנית הלימודים בתנ"ך בחינוך היסודי :
- 6 - 7..... הישגים מצופים בתנ"ך בחינוך היסודי
- 8 -9..... הישגים מצופים בתחום מיומנויות הלימוד :
- 10..... הישגים מצופים בתחום מיומנויות החשיבה מסדר גבוה :
- 11..... הישגים מצופים בתחום החוויה והחינוך הערכי תרבותי :

מבוא - הוראת התנ"ך בחינוך היסודי ממלכתי

אחת ממטרות החינוך הממלכתי היא להשתית את החינוך במדינת ישראל על ערכי תרבות ישראל, לשם גיבוש זהות יהודית וישראלית.

תכנית הלימודים בתנ"ך לבית הספר הממלכתי מבוססת על ההכרה, כי התנ"ך על ריבוי הפנים שבו הוא מרכיב מרכזי במכנה המשותף התרבותי לכל עם ישראל לדורותיו. מטרות התכנית, עקרוניתיה ותכני הלימוד שבה נקבעו על בסיס הכרה זו.

התנ"ך נלמד אפוא כחלק מהווייה תרבותית, שהתגבשה ועודנה מתגבשת בזיקה לתרבות העולם, וזאת בתהליך המבוסס על לימוד, שיח וביקורת.

כדי להקנות בסיס ידע ומכנה תרבותי משותף, תכנית הלימודים מחייבת את כל התלמידים בכל שכבות הגיל בבית הספר הממלכתי.

המטרה המרכזית בהוראת התנ"ך היא יצירת מפגש אינטלקטואלי משמעותי של הלומדים עם הכתובים. כך, ייווצר קשר רגשי בין הלומדים לבין המקרא ורעיונותיו וכך יתחבב ספר התנ"ך על לומדיו.

מטרות העל בהוראת התנ"ך:

- ✓ ידיעת המסופר במקרא והכרת התפישות הקיימות בו על ראשית העולם והאנושות ועל קורות עם ישראל למן תקופת האבות ועד שיבת ציון.
- ✓ יצירת מודעות לאופיו של המקרא כמייצג מגוון של אמונות ודעות במורשת ישראל.
- ✓ טיפוח היכולת להתמודד עם ריבוי דעות ועם ערכים שחלקם דינאמיים משתנים.
- ✓ הכרת החברה המקראית, תרבותה וזיקתה לתרבויות המזרח הקדום.
- ✓ הבנת מקומה של ארץ ישראל בספרות המקרא, הכרת אתריה, נופיה ועולם החי והצומח שבה, והבנת הזיקה שבין העם לארצו.
- ✓ הכרת סוגות בספרות המקרא, דרכי עיצובן ותרומתן להבעת מסריה.
- ✓ פיתוח מיומנויות הנדרשות לעיון עצמאי במקרא ולהבנת הכתוב על משמעויותיו.
- ✓ הכרת חשיבותו של המקרא בהתפתחות המורשת התרבותית, היהודית, הישראלית והכללית.

עקרונות תוכנית הלימודים בתנ"ך בחינוך היסודי:

הוראת המקרא בבית הספר היסודי צריכה להתבצע בזיקה מלאה למטרות ולעקרונות של הוראת המקצוע, בהתאמה לגיל הלומדים ולהתפתחותם האינטלקטואלית, הפסיכולוגית והרגשית.

1. ידיעת התוכן, העמקה, הרחבה והעשרה:

תכנית הלימודים לבית הספר היסודי כוללת:

רשימת פרקים ללמידה. על התלמידים לדעת את תוכן הפרקים ולהבינם. יש להדגיש נושאים, תכנים ורעיונות שונים במהלך הלמידה. הנושאים, התכנים והרעיונות המוצעים עשויים לשמש יסודות מארגנים ללמידה. הצעות להרחבה בין-תחומית של נושא או של מושג ולראייתו גם מעבר להקשר המקראי. בנוסף נדרשת התייחסות לערכי מוסר וביקורת (*ראה פירוט בסעיף "הישגים מצופים בתחום החוויה והחינוך הערכי"), הכרת מבנים ספרותיים וקירוב המקרא לעולם האסוציאציות האישי של כל אחד ואחת. לימוד ברוח זו תורם לרלוונטיות של סיפורי המקרא לעולמם של התלמידים, לפתח את כישוריהם האינטלקטואליים ולהעשיר את חייהם הרגשיים, הערכיים והתרבותיים.

2. התמצאות במקרא:

תכנית הלימודים מדגישה את הצורך לטפח את רמת ההתמצאות של התלמידים במקרא.

יעדי ההתמצאות במקרא לתלמידי בית הספר היסודי הם:

✓ לדעת לצטט ביטויים ופסוקים נבחרים. לכל נושא ולכל ספר מן המקרא הנלמדים
בביה"ס היסודי צורפה רשימה של ניבים, ביטויים וקטעים לבקיאות. פסוקים, או
פסוקים מרכזיים לעניין הנלמד.

✓ לדעת לזהות את ההקשר שממנו נשאבו הביטויים והפסוקים

✓ להכיר את רצף השתלשלות האירועים שבסיפורים.

✓ להכיר את הרצף ההיסטוריוגרפי

✓ להכיר את הדמויות ואת האירועים המרכזיים הכלולים בחומר הלימוד, ואת מקומות התרחשותם, באמצעות מפה.

3. לימוד המקרא כחלק מפיתוח האוריינות:

פיתוח כשירות אוריינית של תלמידים הוא תחום מרכזי בבית הספר היסודי. תפקיד בית הספר הוא לחשוף בפני התלמידים מאפיינים שונים של טקסטים מסוגים שונים. אחד מסוגי הטקסטים שיש לחשוף בפני התלמידים הוא הטקסט המקראי. נקודת המוצא להבנת המקרא היא בבעיות הקיומיות האנושיות והאוניברסליות ובמסרים הרעיוניים שהוא עוסק בהם. שפת המקור המקראי היא קשה ולכן יש להכין את הלומדים בשלבים לקראת השגת הדרגה הגבוהה של קריאה עצמאית ומדויקת קריאת המקרא בקול רם בצורה נכונה ומדויקת הן מפי המורים והן מפי התלמידים יש בה כדי לתרום להבנת המקרא ומסריו וללמידה חווייתית. (*ראה הרחבה בסעיף "הישגים מצופים בתחום המיומנויות").

4. שילוב אמנויות בהוראת המקרא:

שימוש באמנויות לסוגיהן כגון: ציור, פיסול, שיר, סיפור וסרט, עשוי לסייע להבנת הרעיונות הגלומים במקרא. לאחר שהרעיונות המרכזיים של הטקסט נחשפו והובנו אפשר להציע אמצעים אמנותיים שיעשירו ויעמיקו אותם.
שתי דרכים לפנינו:

✓ "הדרך הפרשנית" משמעה: שימוש ביצירות אמנות לסוגיהן כפרשנות למקרא, לצד פרשנויות אחרות.

✓ "הדרך היצירתית" - פעילות יצירתית של התלמידים כאמצעי חווייתי, אישי או קבוצתי, להפנמת הנלמד.

5. למידה חוץ כיתתית:

תכנית הלימודים במקרא מתייחסת לאתרים רבים ברחבי הארץ, שבהם התרחשו אירועים מקראיים. יציאה אל השטח ונוכחות בסביבה הגאוגרפית שבה התרחשו האירועים, ולימוד הפרק, הנושא, הסיפור, הנבואה או המזמור מתוך ספר המקרא בשטח, מוסיפים גוון מוחשי וחוייתי לתהליך הלמידה. יחד עם זאת, צריך לזכור כי ברוב המקרים אינו דומה מראה המקום כיום למראהו בעת העתיקה ויש להעמיד על כך את התלמידים, כדי למנוע בלבול. חשוב גם להזכיר את הזיקה שבין שמות ישובים בימינו לשמות של מקומות הנזכרים במקרא.

לימוד חוץ-כיתתי עשוי להמחיש מושגים כגון: מזבח, במה, עיר-חומה, שער, גורן, יקב, מִזְרָע, ישימון ועוד רבים אחרים.

גם מוזאונים ומרכזי מבקרים יכולים לשמש סביבת לימוד מפרה וממוקדת, בהיותם עשירים באמצעי תצוגה: מוצגים, דגמים, תמונות, מפות, סרטים ועוד. המפגש עם אמצעי התצוגה המוזאליים צריך להיות בנוי על התנסות מחקרית או על התנסות תחושתית, בהתאם לנסיבות, למוצגים ולמטרת הביקור.

הישגים מצופים בתנ"ך בחינוך היסודי

תכנית הלימודים בתנ"ך בחינוך היסודי בנויה סביב שלושה צירים מרכזיים:

הישגים מצופים בתחום הידע:

לימוד המקרא בבית הספר היסודי ממלכתי - מן החודשים האחרונים של כיתה א ועד סוף כיתה ו, כולל את החלק הסיפורי של המקרא - מסיפורי בריאת העולם ושורשיו של עם ישראל, דרך שעבוד מצרים ויציאת מצרים, הנדודים במדבר וההתנחלות בארץ ישראל, התגבשות הממלכה, פילוגה לשתי ממלכות, אירועים בממלכת ישראל (סיפורי אליהו ואלישע) סיפור היהודים בגלות. ספרי המקרא הנכללים בתכנית זו הם חמשת חומשי תורה ונביאים ראשונים כמו כן כוללת התכנית את ספר יונה, מגילת אסתר, מגילת רות, תהילים.

בנוסף, כוללת התוכנית נושאים מן המבוא למקרא.

המבוא למקרא כולל, מושגים ופרטי ידע המסייעים לקריאה מדויקת של הפסוקים, להתמצאות מקרא ולהבנת מקום המקרא במסורת ישראל. מושגים ופרטי ידע אלה יילמדו תוך כדי ההוראה השוטפת לכל אורך שנות הלימוד.

הישגים מצופים בתחום הידע על פי שכבות הגיל:

שכבת הגיל	הספרים והנושאים הנלמדים	האירועים המרכזיים	אישים ודמויות מופת	גיאוגרפיה ומקומות	נושאים מן המבוא למקרא <small>* הנושאים מן המבוא למקרא יתורגלו בשלבי ההוראה השונים</small>
א - ב	תורה - חומש ראשית	<ul style="list-style-type: none"> • בריאת העולם - סיפורי הראשית האנושות. • סיפורי האבות סיפור יוסף ואחיו • הירידה למצרים. 	<ul style="list-style-type: none"> • דמויות מראשית תולדות האנושות • אדם • חוה • נח • דמויות מתולדות עם ישראל • אבות ואימהות האומה: אברהם, יצחק, יעקב, שרה רבקה רחל ולאה יוסף ואחיו 	<ul style="list-style-type: none"> • ארץ כנען 	<ul style="list-style-type: none"> • תורה • ספר בראשית, • פרק ופסוק. • חומש.
כיתה ג'	תורה חומש שמות, ויקרא, במדבר, דברים	<ul style="list-style-type: none"> • יציאת מצרים והנדודים במדבר • חטא העגל, • מתן תורה • הקמת המשכן • ההכנות לכניסה לארץ • חטא המרגלים • נאומי הפרידה של משה. 	<ul style="list-style-type: none"> • משה • אהרן • מרים 	<ul style="list-style-type: none"> • מצרים • מדבר סיני 	<ul style="list-style-type: none"> • תורה • חומש (חמישה חומשי תורה ושמותיהם) • פרק, פסוק, פרשת השבוע.

הישגים מצופים בתחום הידע על פי שכבות הגיל (המשך):

שכבת הגיל	הספרים והנושאים הנלמדים	האירועים המרכזיים	אישים ודמויות מופת	גיאוגרפיה ומקומות	נושאים מן המבוא למקרא * הנושאים מן המבוא למקרא יתורגלו בשלב ההוראה השונים.
כיתה ד'	נביאים נביאים ראשונים: יהושע שופטים	<ul style="list-style-type: none"> ההכנות לכניסה לארץ. כיבוש הארץ ע"י יהושע. מלחמות השופטים. 	<ul style="list-style-type: none"> יהושע אהוד דבורה גדעון יפתח שמשון 	<ul style="list-style-type: none"> נחלות השבטים ממלכות ועמים שכנים. 	<ul style="list-style-type: none"> תנ"ך (תורה, נביאים, כתובים). נביאים ראשונים - שמות הספרים והסברם (יהושע, שופטים, שמואל א' - ב' מלכים א', ב'). קרי וכתביב. טעמי המקרא - הטעמים המפסיקים: סוף פסוק/סילוק, אתנחתא/אתנח.
כיתה ה'	נביאים ראשונים: שמואל א', ב'	<ul style="list-style-type: none"> נפילת בית עלי ועליית שמואל. הדרישה למלך. מלכות שאול מלכות דוד. 	<ul style="list-style-type: none"> חנה אלקנה שמואל שאול דוד מיכל אביגיל בת שבע אבשלום נתן הנביא 	<ul style="list-style-type: none"> נחלות השבטים ממלכות ועמים שכנים. 	<ul style="list-style-type: none"> נביאים ראשונים, שמות הספרים והסברם - (יהושע, שופטים, שמואל א' - ב' מלכים א', ב'). קרי וכתביב. פרשת השבוע וההפטרה. טעמי המקרא - הטעמים המפסיקים: סוף פסוק/סילוק, אתנחתא/אתנח.
כיתה ו'	נביאים ראשונים: מלכים א', ב'	<ul style="list-style-type: none"> צוואת דוד וסיפור ירושת הכיסא ע"י שלמה. מלכות שלמה בזוהרה. חטאי שלמה פילוג המלוכה סיפורי אליהו ואלישע 	<ul style="list-style-type: none"> דוד, נתן הנביא בת שבע, שלמה רחבעם, ירבעם אליהו, אלישע 	<ul style="list-style-type: none"> נחלות השבטים ממלכות ועמים שכנים. 	<ul style="list-style-type: none"> תנ"ך (תורה, נביאים, כתובים) קונקורדנציה. נביאים ראשונים, נביאים אחרונים - שמות הספרים והסברם. טעמי המקרא - הטעמים המפסיקים (סוף פסוק/סילוק; אתנחתא/אתנח). חמש המגילות, שמותיהן, ומועדי הקריאה בהן. פרשת השבוע, הפטרה. קרי וכתביב.
	נביאים אחרונים: תרי עשר: יונה	<ul style="list-style-type: none"> סיפור בריחתו של יונה הנביא מהשליחות האלוהית. 	<ul style="list-style-type: none"> יונה 		
	כתובים ספרי אמת: תהילים	<p>ספרי אמת: תהילים - הנושאים המרכזיים במזמורים:</p> <ul style="list-style-type: none"> מזמור הביטחון בה' (כ"ג) מזמור העלייה לרגל לירושלים (קכ"ב) מזמור הברכות לאיש ירא שמים (קכ"ח) 			
	מגילת אסתר	<p>מגילת אסתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> סיפור הצלתם של היהודים בגולה. 	<ul style="list-style-type: none"> מרדכי אסתר 		
מגילת רות	<p>מגילת רות:</p> <ul style="list-style-type: none"> אישה מואבייה זוכה להיות "אמה של מלכות" (שושלת בית דוד). 	<ul style="list-style-type: none"> רות נעמי בועז 			

הישגים מצופים בתחום מיומנויות הלימוד על פי שכבות הגיל (המשך):

מיומנויות	עד סוף ב	עד סוף ד	עד סוף ו
ב. מיומנויות להבנת הכתוב במקרא	קריאה רהוטה: הלומדים יקראו קריאה קולית שוטפת, ומדוייקת של טקסטים הנלמדים תוך שימוש בטעמים המפסיקים העיקריים אתנחתא, סוף פסוק, הלומדים יטעימו את המילים כראוי - במלעיל ובמלרע.	קריאה רהוטה: הלומדים יקראו קריאה קולית שוטפת, ומדוייקת של טקסטים הנלמדים תוך שימוש בטעמים המפסיקים העיקריים אתנחתא, סוף פסוק,	קריאה רהוטה: הלומדים יקראו קריאה קולית שוטפת, ומדוייקת של טקסטים הנלמדים תוך שימוש בטעמים המפסיקים העיקריים אתנחתא, סוף פסוק, הלומדים יטעימו את המילים כראוי - במלעיל ובמלרע.
	הלומדים יכירו את מאפייני לשון מקרא: ו"ו ההיפוך, לשון מצרפת: ה' השאלה - הַתְּלַךְ? הַיְדַעְתָּ? ה' המגמה - הַבִּטְּנָא הַשְּׁמִימָה; וְהַלְכְתִּיָה, הַמְדַבֵּר כינויי מושא חבורים השְׁקִינִי-נָא מְעַט-מִים; וְעָבְדוּם, וְעָבְדוּם, סיומת "ה" עבור תאור: וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לוֹ, אֲרָצָה (בראשית מג כו)	הלומדים יכירו את מאפייני לשון מקרא: ו"ו ההיפוך, לשון מצרפת: ה' השאלה - הַתְּלַךְ? הַיְדַעְתָּ? ה' המגמה - הַבִּטְּנָא הַשְּׁמִימָה; וְהַלְכְתִּיָה, הַמְדַבֵּר כינויי מושא חבורים השְׁקִינִי-נָא מְעַט-מִים; וְעָבְדוּם, וְעָבְדוּם, סיומת "ה" עבור תאור: וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לוֹ, אֲרָצָה (בראשית מג כו)	הלומדים יכירו את מאפייני לשון מקרא: ו"ו ההיפוך, לשון מצרפת: ה' השאלה - הַתְּלַךְ? הַיְדַעְתָּ? ה' המגמה - הַבִּטְּנָא הַשְּׁמִימָה; וְהַלְכְתִּיָה, הַמְדַבֵּר כינויי מושא חבורים השְׁקִינִי-נָא מְעַט-מִים; וְעָבְדוּם, וְעָבְדוּם, סיומת "ה" עבור תאור: וַיִּשְׁתַּחֲוּ-לוֹ, אֲרָצָה (בראשית מג כו)
	הלומדים יפרשו מילים או צירופי מילים לפי הקשרם בכתוב. תוך זיהוי שורש, משפחות מילים, זמני הפועל. כמו כן ישתמשו במילון, קורקונדציה לשם הבנת מילים במקרא.	הלומדים יפרשו מילים או צירופי מילים לפי הקשרם בכתוב. תוך זיהוי שורש, משפחות מילים, זמני הפועל. כמו כן ישתמשו במילון, לשם הבנת מילים במקרא.	הלומדים יפרשו מילים או צירופי מילים לפי הקשרם בכתוב. תוך זיהוי שורש, משפחות מילים, זמני הפועל. כמו כן ישתמשו במילון, לשם הבנת מילים במקרא.
ג. מיומנויות להבנת משמעויות הכתוב	הלומדים יאספו מידע מהסיפור המקראי ויצרו תמונה מקיפה של העלילה.	הלומדים יאספו פרטי מידע מהסיפור המקראי ויצרו תמונה מקיפה של העלילה.	הלומדים יאספו פרטי מידע מהסיפור המקראי ויצרו תמונה מקיפה של העלילה.
	הלומדים ידעו לשחזר בלשונם (בכתב או בעל-פה) את הסיפור בקטע שלמדו מהמקרא.	הלומדים ידעו לשחזר בלשונם (בכתב או בעל-פה) את הסיפור בקטע שלמדו מהמקרא.	הלומדים ידעו לשחזר בלשונם (בכתב או בעל-פה) את הסיפור בקטע שלמדו מהמקרא.
	הלומדים יבטאו את עמדותיהם לגבי דמויות וינמקו אותן.	הלומדים יבטאו את עמדותיהם לגבי דמויות, תופעות ואירועים ונלמדים וינמקו אותן.	הלומדים יבטאו את עמדותיהם לגבי דמויות, תופעות, אירועים והערכים הנלמדים וינמקו אותן.
ד. מיומנויות לדרכי עיצוב הסיפור המקראי	הלומדים ידעו לזהות דמויות בסיפור ותכונותיהן.	הלומדים ידעו לזהות דמויות ראשיות ועיצובן הישיר, ותכונות בסיפור המקראי.	הלומדים ידעו לזהות דמויות ועיצובן באופן ישיר ועקיף תכונות, גיבורים ודמויות משנה בסיפור המקראי.
	הלומדים ידעו לאתר את מרכיבי העלילה ולשחזרה (פתיחה: דמויות, זמן, מקום; בעיה דמויות, זמן, מקום, בעיה ופתרון)	הלומדים ידעו לאתר את מרכיבי העלילה ולשחזרה (פתיחה: דמויות, זמן, מקום; בעיה ופתרון)	הלומדים ידעו לאתר את מרכיבי העלילה ולשחזרה (פתיחה: דמויות, זמן, מקום; בעיה ופתרון)
	הלומדים ידעו לאתר מאפיינים של סיפור מקראי כגון: דו-שיח, מילים מנחות, פערים, חזרות ריבוי פעלים	התלמידים ידעו לאתר מאפיינים של סיפור מקראי כגון: דו-שיח, מילים מנחות, פערים, חזרות ריבוי פעלים	התלמידים ידעו לאתר מאפיינים של סיפור מקראי כגון: דו-שיח, מילים מנחות, פערים, חזרות ריבוי פעלים
ה. מיומנויות הקשורות למקצועות נלווים	הלומדים יתבוננו בממצאים ארכיאולוגיים ובתמונות המתלווים להם דברי ההסבר, ויהו פרטים הקשורים להווי החיים בתקופת המקרא.	הלומדים יתבוננו בממצאים ארכיאולוגיים ובתמונות המתלווים להם דברי ההסבר, ויהו פרטים הקשורים להווי החיים בתקופת המקרא.	הלומדים יתבוננו בממצאים ארכיאולוגיים ובתמונות המתלווים להם דברי ההסבר, ויהו פרטים המעידים על הווי החיים בתקופת המקרא.
	הלומדים יזהו במפות המתייחסות לתקופת המקרא אתרים, אזורים, דרכים וגבולות של ממלכות	הלומדים יזהו במפות המתייחסות לתקופת המקרא אתרים, אזורים, דרכים וגבולות של ממלכות	הלומדים יפיקו מידע מתוך מפות המתארות אירועים, אתרים, אזורים, דרכים וגבולות של ממלכות
	ושבטים בארץ ישראל ובמזרח הקדום. התלמידים יפיקו מידע מתוך המפות ויסיקו מסקנות.	ושבטים בארץ ישראל ובמזרח הקדום. התלמידים יפיקו מידע מתוך המפות ויסיקו מסקנות.	ממלכות ושבטים בארץ ישראל ובמזרח הקדום. התלמידים יפיקו מידע מתוך המפות ויסיקו מסקנות.

הישגים מצופים בתחום מיומנויות החשיבה מסדר גבוה:

יכולות חשיבה חיוניות להצלחה ולתפקוד יעיל בכל היבט של חיי הפרט בחברה משתנה ובעידן הידע . לכן חשוב לטפח את ההיכרות של התלמידים עם אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה ואת היכולת שלהם להפעיל אותן בהקשרים מגוונים .הוראה מפתחת חשיבה תורמת להבנה מעמיקה של התכנים הנדרשים על פי תכניות הלימודים והשגת המטרות הנדרשות לתהליך הבניית הידע במהלך הלמידה לטיפול יכולת קוגניטיבית גבוהה במגוון תחומים והקשרים לטיפול חשיבה ביקורתית ויצירתית.

המטרות המדויקות של האסטרטגיה עשויות להיות תלויות במשימה ובהקשר התוכן, לכן חשוב לחדד עם התלמידים את מטרות האסטרטגיה ולעשות זאת בשפה המתאימה לגיל ולידע של הלומדים.

מיומנויות החשיבה מסדר גבוה אותן מומלץ לשלב בהוראת התנ"ך:

- ✓ השוואה - הגדרת תבחינים להשוואה, זיהוי דמיון ושוני על פי הנתונים
- ✓ הסקת מסקנות- מבוססות ומנומקות
- ✓ תהליך קבלת החלטות
- ✓ הצגת שאלות
- ✓ העלאת השערות
- ✓ שימוש בראיות לבניית הסבר, נימוק, טיעון
- ✓ העלאת טיעונים להוכחת טענה
- ✓ זיהוי קשר בין סיבה לתופעה
- ✓ איתור בעיה והעלאת דרכים מגוונות לפתרונה
- ✓ קריאה ביקורתית

***כישורי החשיבה נגזרו מתוך המסמך "אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה".**

ראו באתר האגף לתכניות לימודים.

הישגים מצופים בתחום החינוך הערכי תרבותי:

התנ"ך מהווה אבן יסוד בזהות היהודית ישראלית הבא לידי ביטוי בהיבטי חיים שונים במעגל השנה העברית ובזיקה אל הארץ, התנ"ך מהווה תשתית התרבותית והבסיס לארון הספרים היהודי.

לימוד התנ"ך צריך לשאת אופי רגשי-חוויתי כדי שיהווה "גירסא דינקותא".

לימוד נכון מחייב התייחסות מעמיקה אל ערכים ואל הדמויות המקראיות תוך פיתוח שיפוט ערכי-מוסרי של דרכי התנהגותן.

פרקי הלימוד מזמנים הזדהות עם הדמויות כמו גם מאפשרים ביקורת על מעשיהן. התכנים המקראיים מזמנים הזדמנויות אינספור, לדיון ערכי בנושאים כגון: אחריות אישית, שיווין בפני החוק ויחס החוק לחלשים בחברה, חשיבותו של המוסר וערכו העליון, דוגמא אישית.

שכבת הגיל	דוגמאות לדיונים ערכיים מוסריים סביב דמויות ואירועים מרכזיים עפ"י שכבות הגיל. * הצעות נוספות לדיון ערכי מוסרי ניתן לקרוא בפריסות תכנית הלימודים עפ"י שכבות הגיל באתר תנ"ך ממלכתי.	זיקה למעגל השנה העברית
ב	<p>ערך הקיימות – תפקיד האדם בעולם:</p> <p>... "וַיִּשְׂא אֱלֹהִים, אֶת-הָאָדָם; וַיִּנְחֵהוּ בְּגֹן-עֵדֶן, לְעִבְדָּהּ וּלְשָׁמְרָהּ"...</p> <p>(בראשית ב' 15)</p>	
ג	<p>ערך האחריות: דמותו של משה כמנהיג.</p> <p>עשרת הדברות כבסיס לחברה מתוקנת.</p> <p>היחס לחלשים בחברה – (ויקרא י"ט)</p>	פסח - יציאת מצרים שבועות - מתן תורה
ד	<p>ערכה של צניעות – "אל תערוץ ואל תחת" ... (יהושע א' 9)</p> <p>ערכה של הבטחה – הבטחה אלוהית, הבטחה לאנשים.</p>	
ה	<p>אפיונה של המלוכה בישראל – המלך ככפוף לחוק.</p> <p>חוק המלך (דברים י"ז 14 – 20) משפט המלך (שם"א ח' 11 – 17)</p>	
ו	<p>ערך האחריות – דרך דמותם של יונה הנביא ואליהו הנביא ובהשוואה למשה אדון הנביאים.</p>	יונה – יום הכיפורים פורים – מגילת אסתר תהילים – יום ירושלים שבועות - מגילת רות